

Közös vállalat alakult

Pharmavet elnevezéssel állategészségügyi gyógyszerek beszerzésére-forgalmazására közös vállalat a Pharmatrade Kétfarkas Vállalat, a Phylaxia Oltóanyagtermelő Vállalat, valamint a MEM Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Szolgálat részvételével.

A közös vállalat magasabb színvonalon kívánja az állategészségügyi szervezetek és az állattenyésztő gazdaságok gyógyszerigényét kielégíteni. Elsősorban a külföldi eredetű gyógyszerek beszerzésében szándékoznak előbbre lépni. A világ valamennyi jelentősebb gyógyszer-előállító cégével

felveszik a kapcsolatot. Továbbra sem hoznak be az eddigi kétszáznál több gyógyszert, ám az áruösszetétel jelentősen megváltoztatják; csakis a hatékony, korszerű termékeket importálják. A konvertibilis elszámolású piacokról olyan állatgyógyászati anyagokat szereznek be, amely hazai és szocialista gyártásból nem biztosíthatók.

A vállalat szakértői felmérést készítenek arról, hogy a szocialista országokból milyen gyógyszerek beszerzése indokolt, a kiválasztásnál figyelembe veszik, hogy a külföldi partnereknek kellően rugalmas és gyors-e a szállítási készsége.

Vízszennyezés a Maroson

A napokban jelentős vízszennyezés történt a Maroson. Romániában nagymennyiségű ammónium és nitrát került a folyóba. A szakemberek feltételezik, hogy az Arad feletti vegyikombinátból jutott a szennyező anyag a folyóba. Tegnap, pénteken Vágás István, az Atikővizig főmunkatársa arról értesítette lapunkat, hogy a fertőzött víz első hulláma már levonult a Maroson. Értesítették a romániai társszervet, ám nem ismerték el a szennyezést. A magyar hatóságok természetesen tudatták aényt a jugoszláviai környezetvédelmi hatósággal.

Az örökös igazodás dilemmái

Amikor a remek dolog fordítottja is remek

Lőrincz Ernő a munkajog professzora volt — és szakértője maradt. Az életút fontosabb állomásai: a székeljudvarhelyi — 1795-ben alapított, egy időben Orbán Balázs nevét is viselte — unitárius főgimnázium nevelteként vált közösségi emberré. A patinás, vereztes, helyenként céltudatosan szigorú légkörben ismerkedett meg a cserkész- és diákszövetkezeti mozgalommal. Diaktársa volt az erdélyi magyar (és egyetemesen magyar) irodalom élvonalába magát felküzdő Fodor Sándor és Szabó Gyula. A kolozsvári Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarán jogot tanult. 1950-ben végzett, egy évvel előtte Demeter János, a néhány hónapja elhunyt, nemzetközi hírű jogász és nemzetiségi politikusként maga mellé vette gyakornokként. 1950-ben tanársegéd, egy év múlva adjunktus lett. Előadó tanárként az állam- és munka- és kolhozjog foglalkoztatott. Ez utóbbi különösen kitűnő alkalom volt a szovjet módszerek szervilis átvételére — figyelembe véve, hogy az erdélyi szövetkezeti mozgalom (Balázs Ferenc kísérletei tükrében) jelentős népi alapokon állt. Az évtized derekán, 1956-ban érezte: az előkészületek beérték, a román pártvezetés, kihasználva a magyarországi eseményeket, elindíthatta a mába torkolló folyamatot, az örökös igazodás kényszerbonyolítást húzva a magyar értelmiségre. Egy év múlva elvesztette állását. Szerinte ez már a Bolyai Tudományegyetem beolvadásának volt az előszele; nem egymaga került hasonló helyzetbe. Ekkor fogalmazódott meg benne: a mind mélyülő konfliktust csak a Magyarországra való áttelepedéssel oldhatja fel. Ez több évet vett igénybe; az akkori törés sebeit az idő, a legjobb orvos már beheglesztette. Nyelvismerete hozzásegített — a konkrét tapasztalatok mellett — a román-magyar viszony sajátos értelmezéséhez. Hisz magyarul és románul adott elő, és beszél németül, franciául. A gyermekkori diplomataálmokhoz ez lett volna az alapja. Most magyarul beszélgetünk, kihasználva szegedi családai látogatását. Húga újszegedi otthonában előzőleg megtekint-

tettük az erdélyi szobát. Be-megelőtökték.

— Az egyetemi évek, a negyvenes évek végének kolozsvári hangulata, a fiatal-ságot befolyásoló tényezők sorában mit emelne ki elsősorban?

— Az államilag támogatott anyanyelvi oktatás lehetőségét. Akkor még nem tudhattuk, hogy ez magában hordozza, hordozhatja a „szakszerű”, folyamatos leépítést is. Nevezzük ezt egyetem-, vagy iskolaegyesítésnek, átcsoportosításnak, szakosodásnak — ugyanott vagyunk. Én például az unitáriusok Brassai Sámuel nevét viselő kollégiumában laktam. A Pajta — így neveztük csoportosulásunkat — teológus, bölcsészhallgató tagjai nyitottan reagáltak minden új lehetőségre. Magyar értelmiségiként szerettem volna hozzájárulni ehhez a remeknek ígérkező folyamathoz: az anyanyelvi művelődés — melynek, el-képzeléseink szerint, szer-ves része lett volna a jogi élet — társadalmiasításához.

— Mikor tört meg ez a remélt, hosszú távúnak vélt folyamat?

— Véleményem szerint 1956 őszén. Mindebből azonban be kell számítanunk a sztálinizmus utóreggéseit is. Az az akadályverseny, mely az anyanyelvi művelődés, egyáltalán, a nemzetiségi lét körülményei között folyt, ekkor érkezett fordulópont-hoz. Attól kezdve kezdtek el bizonygatni, hogy milyen remek dolog, ha a nemzetiségi fiatal az állam nyelvén tanulhat; ily módon, mint egyén előtt, megnyílnak a korlátlan lehetőségek. Ezt tényként is illik kezelni, én csak azt éreztem, hogy ez felér valamiféle jani-csártoborzóval. Lehet, hogy a romániai torzulások eredője a nemzetiségi kérdés kezelésében beállt változás. Az bizonyos, ha a többség a kisebbséghez való viszonyt a partneri viszonyról fokozatosan áthelyezi ad-minisztratív területre, annak a következményei kiszámíthatóan torzszülötthöz vezetnek.

— A Kritika hasábjain folytatott Balogh Edgár—Robotos Imre vitában óhatatlanul felmerült a vezető értelmiség statisztálásának rémképe e folyamat mellett. Lényegében kettő, de tulajdonképpen többféle megközelítésben, sajnos, sár-

fröcskölés mellett. Létezett kiút e helyzetből?

— Az emigrálást választók nem láttak mást, ahogy Szabédi László, Csendes Zoltán és Molnár Miklós a halálba menekült a Bolyai egyetem kényszerházasságakor. A költő és műfordító professzor, a statisztikus prorektor és vezető közgazdász tiltakozása, a vonatkerek csattogása, a sztrichin adagolása és az emeletről választott halál nem bizonyult ébresztőórának egyik oldalon sem. Pedig szerintem a társadalom „fel volt húzva”, csak a mi oldalunkon a janicsárhajlamú erők bizonyultak tettekre későbbnek, maguk mögött érezve a román állam és párt támogatását, a felkinált bársonyszékek nyugdíjmelegét. A mai napig ható erővonalak fényében bizonyos, hogy a Bolyai Tudományegyetem sorsa egyrészt az egész romániai magyar középszintű oktatás temetőjévé vált, másrészt az anyanyelvet bírór szakemberek, nevelők számbeli sorvadása maga után vonta az önmegbecsülés mértékének csökkenését. A kisebbségi sorsban ennek pedig sok esetben, az örökös ingadozókat figyelembe véve, meghatározó szerepe van.

— Egyáltalán: 1989-ig ható tanulsága van-e az Ön által átélteknek?

— Mindennemű jogtiprás ellen szót kell emelni — a pusztába kiáltott is visszhangga erősödhet. A szóval-tétel azonban elsősorban az erdélyi magyarság öntudatát, hiányzó, művi úton előidézett önmegbecsülését erősítheti. Rádióadókra eből a szempontból felmerhetetlen feladat hárul. A Kossuth Rádió, a kezdeti bátorlalan lépések után, mintha megtalálta volna azt a hangot, melyre évek óta várunk. Most már csak folyamatosra kell tenni a nemzeti adó nemzeti önmegbecsülést sugárzó hangját. Az elszalasztott időt valamiképpen kézzelfogható jövővé kellene varázsolni. Európai módra. Erdély története igazolja: a középkorban megtalálták a módját a tisztességes kompromisszumoknak. A XX. század lenne a kivétel?

— Köszönöm a beszélgetést.

Ballai Demeter

Felvételi változások

Csaknem egy hónap van még hátra az egyetemi-főiskolai jelentkezések határidejéig, március 1-éig. Az érdekeltek már több hete tanulmányozhatják az ideifelvételi vizsgákra vonatkozó, számos változást tartalmazó felvételi tájékoztatót; s már kaphatók az új jelentkezési nyomtatványok is. Ez utóbbiak tükrözik az ideifelvételi eljárás egyik legfontosabb változását. E szerint a pályázók a jelentkezési lapjukat — néhány kivételtől, például a művészeti főiskoláktól eltekintve — csak egy felsőoktatási intézménybe adhatják be. Ugyanakkor megjelölhetnek a lapon két olyan másik intézményt — amennyiben azok vizsgatárgyai azonosak az első helyével — ahová átjelentkezésüket automatikusan kérhetik.

A január 1-jén életbe lépett új felvételi jogszabályról s az ezzel összefüggő változásokról a Művelődési Minisztériumban adtak tájékoztatást. Elmondták: az oktatási törvény végrehajtási rendjelethez kidolgozott, s az 1968-ast felváltó jogszabály bár független a napjainkban körvonalazódó, az egyetemeket és középiskolákat 1990—94-től egyaránt érintő reformelképzelésektől, egyes elemeiben már e koncepció felé mutat. A korábbihoz viszonyítva például jóval több kérdést utal az intézmények saját hatáskörébe. Így például az intézmény, illetve a kar döntheti el, hogy a tantárgyi, alkalmassági, illetve gyakorlati vizsgák milyen kombinációját határozza meg, illetve, hogy milyen változásokat vezet be vizsgatárgyait, követelményrendszerét illetően. E változásokat azonban — a megfelelő tájékoztatás, illetve az egyetemi-közi egyeztetések miatt — a tantárgyak esetében legalább két, az al-

Felsőoktatás

kalmassági, illetve a gyakorlati vizsga tekintetében legalább egy évvel az alkalmazás előtt közzé kell tenni.

Az ideifelvételiknél lényeges eltérés a megelőzőkhez képest, hogy az átjelentkezést csak oda lehet kérni, ahol — a korábbi egy helyett — mindkét vizsgatárgy azonos, illetve akkor, ha a jelölt eleget tesz az intézmények által megszabott és a tájékoztatóban meghirdetett egyéb speciális átjelentkezési feltételeknek.

Lényeges változás, hogy a felvehető közötti válogatást lehetővé tevő korábbi kedvezményes és preferenciák 1989-től megszűnnek. Az intézmények idén olyan felvételi irányszámokkal dolgozhatnak, amelyekről lefelé és fölfelé is eltérhetnek.

Az ideifelsőoktatási létszám emeléséhez szükséges hallgatói juttatások ellentételezéséhez — miként elmondták — a minisztérium a költségvetésből mintegy 10 százalékos hallgatói létszámemelést tud biztosítani. Az egyetemek, főiskolák visszajelzése szerint az intézmények viszonyítva átlagosan mintegy 7—8 százalékkal tudják hallgatóik számát bővíteni. A felvételi ponthatárok meghúzása, vagyis a felvehető számának véglegesítése a felvételi eredmények, az intézményi irányszámok, valamint az intézmények lehetőségeinek figyelembevételével történik majd meg. Az egyetemek, főiskolák ponthatárát július első hetében a Magyar Hírlapban is közzéteszik. A felvételi bizottságok július 15-ig döntenek majd a felvételekről.

Megváltozik idén a fellebbezési rendszer is. Az írásbeli vizsga után a jelölt bete-

kinthet kijavított dolgozatát, s a szóbeli után is megismerheti az azon elért pontszámait. Amennyiben akár az írásbelivel, akár a szóbelivel kapcsolatban a pályázó úgy érzi, hogy vele szemben szabálytalanul jártak el, a betekintést követően legkésőbb a második munkanapon észrevételt tehet az intézmény vezetőjéhez írásban. E panaszt három napon belül ki kell vizsgálni, s ennek eredményéről az érdekelteket értesíteni kell. Fontos tudni tehát, hogy a felvételi döntés után a vizsgáztatás szabálytalanságára vonatkozóan már nem fogadnak el észrevételt. Az elutasító határozat ellen csak a felvétellel kapcsolatos jogszabályok megsértése esetén fellebbezhet a pályázó; ezt ugyancsak az intézmény vezetőjéhez kell — a határozat érzékelésétől számított nyolc napon belül, de legkésőbb július 28-ig — benyújtania. Ha az intézmény ennek kivizsgálása után is fenntartja döntését, akkor a fellebbezést és a vizsgálat eredményét az egyetem vagy főiskola köteles az irányító minisztériumhoz eljuttatni. Ha a felterjesztett fellebbezést a miniszter által kijelölt bizottság jogosnak ítéli meg, akkor az intézményt újabb döntés meghozatalára kötelezi. Ily módon tehát a felvétellől a minisztérium ekkor sem dönthet.

A felvételi vizsga pontszámítási rendszere alapvetően nem változik, de — miként az a tájékoztatóban is szerepel — ezután nem vehetők fel azok, akiknek a felvételi vizsgán szerzett pontjai nem érik el a 30-at, továbbá azok, akiknek az összpontszáma nem éri el a 70-et.

Hallom, hogy...

... nevéhez méltóan föl-újított-megszépített-megmentett egy korábban lebontásra ítélt belvárosi házat az Országos Műemléki Felügyelőség. Be is költöztek már a szegedi kirendeltség dolgozói az Oroszlán utca—Nádor utca sarkj épületbe. Ott működik már az Építészeti Tájékoztató Központ is — a „műemlékesektől” bérelt helyiségekben. Ott tartották a minap idei első rendezvényüket a Megyei Építőművészek Szövetségének Szegeden élő tagjai, s oda is járnak majd ezután szakmai előadást hallgatni, kiállításokat bemutatkozni a város közönségének. Az ember — efféle hallva — megnyugszik: mégiscsak vannak hát példák hátrányos helyzetű épületek sorsának jobbrafordulására, helyiségekkel küszködő és hasonló pro-

filú intézmények, szervezetek kézfogására! Megnyugszik az ember és lelki szemével már látja: az a ház nemcsak az építészeti, műemlékvédelmi és magánérdek lakásépítési szolgálatoké, hanem a városépítészeti laikus híveinek menedéke is lesz.

Es akkor meg azt hallja: a fenntartási költségeket csökkentendő, a még szabad helyiségeket kihasználó, beköltözik majd oda társbérletként az egyik szegedi ipari üzem igazgató-sága is. És akkor az embernek szomorú lesz a szíve, mert eszébe jut: a városépítészeti mozgalom híveinek, egy-egy építéssel, tervezéssel foglalkozó kisvállalkozó munkatársainak mennyivel több közük lenne a már „ottlakó” szervezetekhez! Persze ha volna pénzük a bérleti díjra...
P. K.

Végző búcsú Ábrahám Ambrustól

Mély részvétellel vettek végző búcsút Ábrahám Ambrus Kossuth-díjas akadémikustól, nyugalmazott egyetemi tanártól pénteken a Farkasréti temetőben munkatársai, tanítványai, rokonai, tisztelői. Koszorúkkal övezett ravatalánál Szentágothai János akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia elnökségének és tagjainak, valamint a biológiai tudományok osztályának, Csákány Béla,

a szegedi József Attila Tudományegyetem rektora pedig az egyetemnek és Szeged városának nevében búcsúzott; a neves tudóstól, az idegrendszer szerkezetének világhírű kutatójától. Hármori József a biológiai tudományok doktora a tanítványok nevében emlékezett a hazánkban és külföldön elismert, nagy tudású pedagógusra, aki évtizedeken át sok kiváló biológus tanító-mestere volt.

Elhunyt Mákos István

Megrendüléssel tudatjuk, majd politikai helyettes. hogy 1989. január 30-án 58 éves korában Mákos István teljesített szolgálatot. Helyi-nyugállományú munkásor állásért „Munkás—Paraszt alezredes váratlanul elhalá-lozott. Mákos elvtárs Karancsalján született. Édes-anya bányász volt, a kilenc-tagú családról példásan gondoskodott. Politikai indíttatást is a családtól kap-ta — szülei 45-ös párttagok. A 6 elemi elvégzése után 1948-ig fizikai munkás: gazdasági cseléd, vasúti pályamunkás, csillás, majd segédvájár. A pártnak 1946 óta tagja. 1948-tól aktívan bekapcsolódik az ifjúsági mozgalomba. Katonai pályafutása 1950-ben, a hadseregbe történő bevonulásával kezdődött, 1951-ben alhadnaggyá avat-ták. Hivatásos tisztként ka-tonai tanintézetekben tanár,

Búcsúztatása 1989. február 7-én 13 órakor a Belvárosi temetőben lesz szolgálati tisztelet-adással. Emlékét megőrizzük.

Munkásörtség Csongrád Megyei Parancsnoksága